

Nafar hizkuntza

cuskra@dariodenavarra.es

Euskal idazle nafarren bigarren antologia 1975 urtera heltzen da

XX mendeko lehen 75 urtetako ekoizpena aurreko mendeetan produzitutakoaren baliokidea izan zen

Gerra zibilaren ondoren, Iparraldera ihes egin zuten hainbat bertsolarik eta euskal kulturaren ekintzailek

DN Irunea

Egile Nafarren Euskal Literaturaren Antologia bildumaren bigarren liburukiak, Nafarroako Gobernuak argitaratuak, 1900 eta 1975 urteen artean Nafarroan euskaraz idatzitako literatura jasotzen du. 75 urte horietako ekoizpena aurreko mendeetan produzitutakoaren baliokidea (edo handiagoa) da, Nafarroako euskal literatura XX. mendearen zehar indartu zenaren seinale.

Liburuki honen bitartez euskal literaturako hamar adituk idatzitako genero desberdinetako hamar testu jarri dira eskura, euskal pizkundearen garaiaren berri ematen dutenak, non eragin nabarmena izan zuten Nafarroako Euskarazko Elkargoak, nazionalismoak, kultura-, hezkuntza- eta hizkuntza-politikek eta hainbat aldizkari eta egunkariren sorrerak, *La Voz de Navarra* egunkariak kasu, euskaraz edo euskarari buruz argitaratu zuenak.

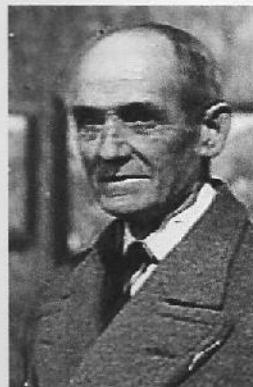
Liburukia Nafarroako bertsolaritzari buruzko kapitulu batekin hasten da, Bidasoako hiru bertsolarien bertsioekin: Pedro Maria Etxarte Lasaga (1862-1934), José Maritorea Ezurmendia (1882-1953) eta Trinidad Urtasun Marturet (1894-1978). Andrés Astiz Oteriz eta Juan Cruz Arrosagarayren bertsoak ere ja-

Mariano Izeta.

Perpetua Saraguetza.

Enrike Zubiri Manezaundi.

Xalbador.

Fermin Irigarai Larreko.

Bernardo Estornés.

sozten dira, eta aipamen berezia egiten zaio Fernando Aire *Xalbadorri* (1920-1976). Iparraldeko bertsolaritzaren behar-beharrezko erreferentzia den aldetik.

XX. mendearen hasieratik, euskal pizkundearen mugimenduari esker, euskal kulturaren periferiatik erdigunera lekualdatu zen bertsolaritza. Mugimendu-

hori bere osotasunean gauzatu ez bazen ere, garrantzitsua izan zen oso 30eko hamarkadan. 1935 eta 1936 urteen artean, adibidez, "Bertsolari gudua" izenekoa hasi zen antolatzen. Gerra zibilaren ondoren, Iparraldera ihes egin zuten hainbat bertsolarik eta euskal kulturaren ekintzailek, eta bertan saiatu ziren bertsola-

ritzako saioak antolatzen. Nafarroan ez zen ezer antolatu 60ko hamarkadara arte. Orduan, txapelketa antolatu zen 1960 eta 1960 urteen artean. Kapitulu honen sarrerako testuak Jon Martin (idazlea eta bertsolaria) eta Asier Barandiaranenak dira.

Jarraian, kapitulu bat eskaintzen zaie Baxenabarreko autore

EGILE NAFARREN EUSKAL LITERATURAREN ANTOLOGIA

(Bigarren liburukia, 1900etik 1975era arte)
 Koordinatzaileak: Asier Barandiaran
 Argitaletxea: Nafarroako Gobernua
 Tirada: 600 ale
 Prezioa: 12 euro

hauei: Jean Barbier (1875-1931), Etienne Salaberri (1903-1981), Jules Moulier *Oxobi* (1883-1958) eta Jean Etxepare Landerretxe (1937-1961), eta baita Enrike Zubiri *Manezaundi* (1868-1943), Alexander Tapia Perurena (1899-1957), Jose Agerre Santesteban (1889-1962), Pablo Fermin Irigarai *Larreko* (1869-1949), Mariano Izeta (1915-2001) eta Jose Maria Satrustegi (1930-2008). Hauek dira autore horiei buruz idatzi dutenak: Eneko Zuluaga, Asier Barandiaran, Rosa Miren Pagola, Jon Korluzar, Aiora Sampedro, Javier Rojo, Jon Abril eta Garazi Otxagabia.

Beste kapitulu batean Vianako Printzearen Erakundeak euskal literaturaren sistema horpiztu eta sendotzeko egindako lana aitortzen da, *Principe de Viana* (1966-1985) aldizkariaren euskarazko gehigarriaren bidez bereziki. José Mari Satrustegi, Mariano Izeta, Angel Irigaray, Bernardo Estornés eta Pedro Diez de Ulzurrun izan ziren, besteak beste, gehigarriaren artikuluek idatzi zituztenetako batzuk. Antologia honetan Aingeru Irigaray (1899-1986), Frantzisko Astiz (1908-1986) eta Perpetua Saraguetaren (1905-1986) testuak bildu dira. Azken kapituluak, Marie-Jeanne Minaberryren (1926-2017) testuak aukeratu ditu Xabier Etxanizek. Haurren euskal literaturan aitzindaria izan zen Marie-Jeanne.

Lau liburukik osatutako bilduma balen parke da lan hau.